

Vastaus kirjalliseen kysymykseen äänikirjoista, suoratoistopalveluista ja kirjailijoiden korvauksista

Eduskunnan puhemiehelle

Eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ssä mainitussa tarkoituksessa Te, Arvoisa puhemies, olette toimittanut asianomaisen ministerin vastattavaksi kansanedustaja Johan Kvarnströmin /sd ym. näin kuuluvan kirjallisen kysymyksen KK 459/2025 vp:

Miten hyvin Suomen nykyiset äänikirjojen korvausmallit turvaavat hallituksen mielestä kirjailijoiden mahdollisuudet kohtuullisten korvausten saamiseen, ja aikooko hallitus selvittää, tarvitaanko Suomessa Norjan kirjailain kaltaista lainsäädäntöä tai muita toimenpiteitä kirjailijoiden aseman vahvistamiseksi ja kestävien ja monipuolisten äänikirjamarkkinoiden turvaamiseksi?

Vastauksena kysymykseen esitän seuraavaa:

Äänikirjojen jakelu ja yleisölle tarjottavat äänikirjapalvelut ovat kaupallista liiketoimintaa. Se perustuu alan toimijoiden, kuten kirjailijoiden, kääntäjien, äänikirjojen lukijoiden, kustantajien, välittäjien ja äänikirjapalveluiden keskinäisiin sopimuksiin. Siinä mahdollisesti esiintyviin epäkohditiin ei valtiovallalla ole toistaiseksi mahdollisuutta puuttua.

Kirjailijoiden tulonmuodostukseen vaikuttaa e-äänikirjojen käyttämisestä yleisissä kirjastoissa ja korkeakoulukirjastoissa maksettava korvaus, josta on säädetty tekijänoikeuslaissa. Tähän tarkoitukseen on varattu pysyvästi miljoonan euron rahoitus.

Kirjailijoiden tulonmuodostus ja muut kirja-alan haasteet on tunnistettu tärkeäksi asiaksi marraskuussa 2024 eduskunnalle annetussa kulttuuripoliittisessa selonteossa, josta eduskunta antoi kantansa lokakuussa 2025. Kirjallisuusala on otettu selonteossa tapausesimerkiksi. Selonteon linjauksen mukaisesti kirja-alasta tehdään laajempi selvitys ja sen pohjalta kansallinen toimenpideohjelma kirjallisuuden tukemiseksi.

Tämä selvitystyö on parhaillaan käynnissä ja tuloksia saadaan keväällä 2026. Selvityshenkilön tehtävänä on kartoittaa kirja-alan nykytilaa ja sen haasteita, mm. äänikirjapalveluita (hinnoittelu, korvaukset), kirjojen hinnoittelua ja mahdollista hintasääntelyä sekä kirja-alan julkista tukea.

Ratkaisuja kotimaisen kirja-alan vahvistamiseksi sekä kirjailijoiden aseman parantamiseksi tarkastellaan selvityksen valmistuttua. Selvityksen pohjalta laaditaan kirjallisuuspoliittinen toimenpideohjelma.

Helsingissä 15.1.2026

Tiede- ja kulttuuriministeri Mari-Leena Talvitie

VN/39319/2025-OKM-2

Seuraavat henkilöt ovat allekirjoittaneet tämän asiakirjan sähköisesti /

Följande personer har undertecknat denna handling elektroniskt /

This document has been signed electronically by the following persons: